

U r s z u l a   W o l s k a

Człowiek

rzecz czy osoba

?

filozoficzne ujęcie człowieka jako osoby
terapią dla zagubionych w płynnej ponowoczesności

WYDAWNICTWO *von borowiecky*
Radzymin 2017

© Copyright by Urszula Wolska

© Copyright for this edition by Wydawnictwo von borowiecky, Radzymin 2017

Żadna część tej książki nie może być powielana ani rozpowszechniana za pomocą urządzeń elektronicznych, mechanicznych, kopiujących, nagrywających i innych — bez pisemnej zgody autorów i wydawcy.

Redakcja: zespół Wydawnictwa von borowiecky

Korekta: Marta Sieciechowicz

Projekt okładki Mieczysław Knut

WYDAWNICTWO von borowiecky
05-250 Radzymin, ul. Korczaka 9E
tel./fax (0 22) 631 43 93, tel. 0 501 102 977
www.vb.com.pl
e-mail: ksiegarnia@vb.com.pl

ISBN 978-83-65806-20-8

Skład i łamanie: Wydawnictwo von borowiecky

Druk i oprawa: BOOKPRESS. EU, ul. Lubelska 37C, 10-408 Olsztyn

γνῶθι σεαυτόν

Pracę tę dedykuję wszystkim tym, którzy podążają za delficką maksymą „poznaj samego siebie” — samoświadomie chcą żyć i przestrzegać siebie oraz współistniejących jako osoby, istoty duchowo-cielesne, istoty myślące.

Za św. Tomaszem proszę: kochaj miłością osobową dilectio, za Sokratesem: „zatroszcz się o samego siebie”, bowiem „bezmyślnym życiem żyć człowiekowi nie warto”.

Autorka

Spis treści

WSTĘP	11
1. Przyczyny podjęcia tematu i główna teza pracy	11
2. Novum	13
3. Stan badań	13
4. Cele badawcze	17
5. Podział materiału	19
6. Metoda pracy	21
ROZDZIAŁ I Wizja człowieka w postmodernizmie	23
1. Wprowadzenie do postmodernizmu	23
2. Charakterystyka ponowoczesnego człowieka	36
2.1. Człowiek z generacji wojennej, urodzony przed II wojną światową lub w jej czasie	37
2.2. Człowiek z generacji baby boom, urodzony w la- tach 1946–1964	38
2.3. Człowiek z generacji X, urodzony w latach 1965–1982 ...	40
2.4. Człowiek z generacji Y, urodzony w latach 1983–1998 ...	44

2.4.1. Charakterystyka ogólna generacji Y	44
2.4.2. Problem bezrobocia i poczucia braku bezpieczeństwa	50
2.5. Osobowości ponowoczesnego człowieka	57
2.6. Singiel — gloryfikacja indywidualności i wolności jednostek	61

ROZDZIAŁ II Negatywne zjawiska nękające człowieka post-

moderny	69
1. Nihilizm jako główne zło postmodernizmu	69
2. Scjentyzm z materializacją, utylitaryzacją i fragmentacją człowieka i świata	77
3. Ponowoczesnego człowieka problemy z tożsamością	87
4. Infantylicyzacja człowieka poprzez infantylicyzację kultury	97
5. Twierdze bogatych i getta biednych — cywilizacja nadmiaru i braku	113
6. Pogarszający się stan zdrowia psychicznego i kondycja duchowa ponowoczesnego człowieka	122
7. Ponowoczesny człowiek w społeczeństwie ryzyka	143

ROZDZIAŁ III Wizja człowieka jako osoby .....

1. Przekonanie o wyjątkowości człowieka w wielkich systemach starożytnych	162
1.1. Koncepcje człowieka u Sokratesa, Platona i Arystotelesa	163

1.1.1. Człowiek Sokratesa	165
1.1.2. Platońska koncepcja człowieka	171
1.1.3. Arystotelesowska koncepcja człowieka	180
2. Tomistyczna wizja człowieka jako osoby	192
2.1. Definicja osoby	195
2.2. Istnienie osoby	204
2.3. Podmiotowość osoby	207
2.4. Autonomia osoby	212
2.5. Relacje osobowe	221
2.6. Wspólnoty osób	227
2.7. Godność osoby	235
2.8. Osoba twórcą kultury	241
2.9. Kultura chronienia osób	245

ROZDZIAŁ IV Teoria osoby jako propozycja osłabienia negatywnych zjawisk i ich skutków dla kondycji człowieka ponowoczesnego	249
1. Podmiotowe, osobowe i duchowe ujęcie człowieka przeciwieństwem skrajnego scjentyzmu oraz zła nihilizmu	249
2. Osobowe bycie sobą drogą do poznania siebie i przezwyciężenia kryzysu tożsamości	255
3. Godność osoby ludzkiej i wspólne dobro jako propozycja wyjścia z cywilizacji nadmiaru i braku	261
4. Personalistyczny wymiar kultury jako sposób na zatrzymanie procesu infantylicyzacji człowieka	269

5. Relacje osobowe sposobem na zahamowanie zjawiska rozpadu więzi międzyludzkich, samotności i utraty bezpieczeństwa oraz pogarszającej się kondycji du- chowej ponowoczesnego człowieka	273
6. Kultura chronienia osób drogą przejścia od antyhuma- nizmu do humanizmu personalistycznego	281
7. Cywilizacja miłości zamiast cywilizacji śmierci	284
ZAKOŃCZENIE	291
Bibliografia	297
Indeks osób	321